

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH

(SZTAB GENERALNY)

Oddział II.

Nr 3212 /II. Ref. "A".

ADJUTANTURY GENERALNEJ

DO

Belweder.

Przedkłada się raport attache wojskowego P.P.w Tokio ppułk.
p.d.szt.gen.Aleksandrowicza za miesiąc czerwiec r.b.

1 załącznik.

Za zgodność:

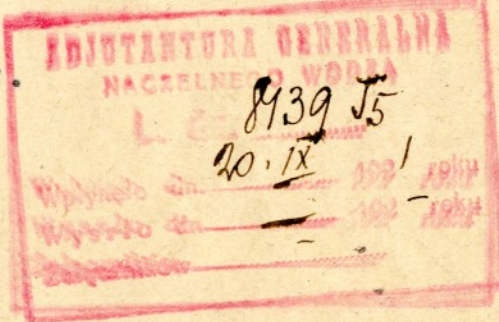
Otrzymują: Adjutantura Generalna
Szef Sztabu Generalnego
Oficer łącznikowy M.S.Wojsk.
przy M.S.Zagr.

SZEF SZTABU GENERALNEGO W.P.

SIKORSKI m.p.

Generał-porucznik.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

8139 J5

Warszawa, dn. 20 września 1921 r.

ODPIS.

TAJNE.

Tokjo, dnia II lipca 1921 roku.

Nr/ 8.

Sprawozdanie o sytuacji robotników, a nawet kobiet.
daleko wojskowo-politycznej na polu polityki pro-
dalikim wschodzie Chin, Korei, Mandżurji i Syberji, czy
za miesiąc czerwiec 1921 roku.

JAPONJA. WALKA PARTJI. GOSY OPZYCZSI.

Trucizna moskiewskiego bolszewizmu, działając destrukcyjnie na
organizmy państwowe całego świata, nie ominała i kraju Wschodzącego Słońca.

Przynac. jednak należy ze o wiel w słabszym stopniu jak to ma miejsce
w państwach Europy, Południowej i Środkowej Ameryki, jednak idea socjalizmu
wogóle ma już tutaj swoich zwolenników. Ruch rewolucyjny egzystuje.

Elementy lewicowe podnoszą głowę, z niemną, poczynają się liczyć, ich opinie
przysłuchują się, bowiem opozycja, jak to zresztą ma miejsce w państwach ca-
łego świata, gra w życiu polityczno-państwowym poważną rolę.

Koniecznym tedy staje poznanie działalności japońskiej opozycji.
Prowadząc zaciętą walkę z elementami prawicowymi, znalazłszy słaby punkt ty-
ostatnich, ten mocniej atakuje lewica ten słaby punkt.

Słaba strona obecnego rządu w Japonji jest polityka Joso na Syberji.
Sie mało atutów opozycji dodaje również kanaryla dworska i Genro.

W ostatnich czasach opozycja coraz więcej wysuwa pytanie: czy w Japonji
wogóle egzystuje konstytucja w pełnym znaczeniu tego słowa, czy też nie.

Wtracenie się bowiem Genro w sprawy dworu daje opozycji możność twierdzić
ze Genro ma wpływy na ogólny kierunek polityki państwowej, a w szczególności
na sprawy obrony państwa.

Wtracanie się wojskowych w sprawy rządu i nieodpowiedzialność tychże
przed narodem drażni opozycje w najwyższym stopniu.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Twierdzi ona że to właśnie jest powodem uważania Japonji za kraj wyłącznie militarystyczny.

Zagranicą w kasdym japończyku widzi tylko zawodowego militarystę, bądźto oficjalny przedstawiciel państwa, czy też kupiec, robotnik, a nawet kobieta.

Takie zapatrywanie się zagranicą na Japonję jest skutkiem polityki prowadzonej przez sferę wojskową w stosunku do Chin, Korei, Mandzurji i Syberji, gdy tymczasem nastroj ludu japońskiego jest antymilitarystyczny.

Partja wojskowa w Japonji posiada bardzo poważne wpływy przy rozstrzygnięciu wielu ważnych spraw. Dyplomacja znajduje się całkowicie pod jej wpływem i zmuszona jest do prowadzenia takiej linii swej polityki, która całkowicie nie odpowiada zamierzeniom rządu.

Z tego tytułu opozycja wyprowadza wniosek, że japończycy powinni się zgodzić z faktem istnienia dwóch rządów, z których jeden prawdziwy i odpowiedzialny przed narodem nie jest w stanie podporządkować sobie drugiego nieodpowiedzialnego.

To właśnie mówią opozycja, jest przyczyną złego prowadzenia polityki zewnętrznej.

Czasto bywa że rząd prawdziwy odpowiedzialny jest za postanowienia w powzięciu których nie przyjął udziału.

Kwestje bardzo ważne, jak te wojskowe i morskie podlegają decyzji władzy zwierzchniej. Władza ta rozstrzyga również ważne kwestje w dziedzinie polityki zewnętrznej.

Wiadomo przytem, że cesarsz wszelkie ważniejsze sprawy do rozpatrzenia oddaje Radzie Obrony Państwa, gdzie decydująca rola przypada Genro.

Z tego wynika dalej, że najważniejsze kwestje są rozstrzygane przez Radę Obrony Państwa, a właściwie przez Genro, nie zaś jak być powinno przez rząd.

W dalszym ciągu opozycja czyni zarzuty gabinetowi Hara, że nie potrafił wywalczyć sobie praw rządu konstytucyjnego i zamiast organem decydującym stał się organem doradczym i potwierdza swoim podpisem te decyzje w powzięciu których udziału nie przyjął.

Egzystencja dwóch rządów, według zdania opozycji, stwarza dla kraju bardzo ciężkie warunki i nie odpowiada wymaganiom i przepisom konstytucji.

Jeden rząd prawdziwy jest pod kontrola parlamentu i naród ma możność za pośrednictwem swoich przedstawicieli w parlamencie wpływać na jego postanowienia i czyny, gdy tymczasem drugi rząd, Rada Obrony Państwa (Genro) jest niedostępny dla kontroli i nie jest wyrazicielem woli narodu ani prawdziwego rządu i często w swych czynach i postanowieniach jest niezgodny z ogólnym kierunkiem polityki rządowej.

Opozycja, w szczególności zaś partja kensenkaj, ma za zadanie zwalczanie tego rządu polityków militarystycznych.

Jest ona tego zdania, że obecny moment stworzył bardzo dogodne warunki do obalenia wpływów Genro i Rady Obrony Państwa i gdyby to nastąpiło, wówczas tylko Japonja stałaby się państwem istotnie konstytucyjnym.

Partja rządowa sejukaj i gabinet Hara dołożyli wszelkich starań i użyli wszelkich środków dostępnych im, ażeby w dalszym ciągu otrzymać swoje pozycje a tem samem utrzymać nadal istniejący porządek rzeczy.

Oto jest zdanie jednej z rozpowszechnionych gazet opozycyjnych, która o obecnym stanie w Japonji tak pisze:

„ Dalsza egzystencja Genro nie zgodna jest z naszą konstytucją, jeżeli w kraju ma istnieć rząd działający według woli narodu, Genro tedy winien zniknąć. Obecnie sprawy dworu ułatwiają to zadanie. Jeżeli premier jest rzeczywiście wyznawcą idei konstytucyjnej, to nie ma prawa upuścić tego momentu nie wykorzystawszy go całkowicie. Premier jednak idzie w odwrotnym kierunku i użył wszelkich wpływów do przedłużenia egzystencji Genro, nie zaś do jego upadku. Jasnym jest tedy że egzystencja Genro na czole z prezesem księciem Yamagata dogodna jest dla Hara i partji sejukaj, a więc nie jest on zwolennikiem rządów konstytucyjnych i dla ratunku swego gabinetu i partji sejukaj pozbawia kraj możności wprowadzenia rządów istotnie konstytucyjnych. ”

Zaliczając księcia Yamagata do bardzo poważnych swoich przeciwników, opozycja stara się wmówić w niego że jest on ślepeń narzedziem w rekach Hara, który

jedynie na na celu swoje i partji sejukaj interesy, a nie państwowe.

Natarczywie przytem przypominają opozycja księciu Yamagata o daniu słowa honoru podania się do dymisji i usunięcia się całkowitego od życia politycznego.

Jedną z gazet opozycyjnych piszą na ten temat, tak kończy swój artykuł:

„Jeżeli książę Yamagata chce dalej żyć i urzędować jako patriota, winien dotrzymać danego słowa honoru i niezwłocznie usunąć się od życia politycznego.”

2 powoda yonin wewnystrany w japonsu

◀ Roznamiętnienie nie ogranicza się tylko do walk w parlamencie i kampanji prasowej, częstokroć bowiem wylewa się na ulice w formie masowych mitingów zakończonych nieraz rozlewem krwi. Demonstracje, w których przyjmuje udział kilkunastotysięczny tłum są na porządku dziennym.

Taki stan rzeczy wraz z niedawno wykrytym i udaremnionym zamachem na rodzinę cesarską, stwarza nie mało kłopotów i niepokoju obecnemu rządowi.

GABINET HARA.

◀ Powszechnie spodziewano się, że po ukończeniu sesji parlamentu gabinet Hara ustąpi i partja sejukaj mająca obecnie ujemną opinię u ogółu nie utrzyma się nadal przy władzy.

I rzeczywiście ciężkie warunki życia, nadzwyczajna drożyzna, głównie *powap na kochodowce* nieustanne wydobywanie na światło dzienne skandalicznych afer przywódców partji sejukaj, poczynając od tokijskiego zarządu miasta, a kończąc na kolei żelaznej południowo-mandzurskiej nie tylko dyskredytują partję, ale i ujemnie wpływają na powagę rządu w oczach narodu.

Jeżeli by partja sejukaj w swojej działalności miała na względzie interes Państwa, a nie swoje osobiste, to winna była już pół roku temu swoje miejsce ustąpić nowym ludziom, drugim partjom politycznym.

Cele jednak do których oni dążą, mając na względzie przede wszystkim własny interes, pobudzają ich do przedsięwzięcia największych wysiłków aby utrzymać się przy władzy do tego czasu dopóki to będzie możliwym.

Uzywając więc wszelkich środków, zdążających ku temu by stworzyć warunki sprzyjające gabinetowi Hara i takim sposobem dać jemu możność przedłużyć swoją egzystencję.

Intrygi kamaryli dworskiej do których był zaliczony sam Hara z początku bardzo zachwiały położenie.

Wypadki które miały miejsce dwa miesiące temu (a o których donosiłem w jednym z raportów) spowodowały takie oburzenie w kraju, że główny ich winowajca, prezes „Genro” książę Yamagata, oświadczył o zamiarze podać się do dymisji i stać się nadal zupełnie prywatnym człowiekiem.

Osoby dobrze obznajmione z życiem politycznym Japonji dowodzą, że Hara rozumiejąc doskonale, że dymisja księcia Yamagaty w przeciągu krótkiego czasu spowoduje jego własną dymisję, potrafił przedstawić ogólne położenie kraju w takich kolorach, że cesarz czasowo nie przyjął dymisji księcia Yamagaty, który dotychczas pozostaje na swoim poprzednim stanowisku.

Jak już wyżej zaznaczyłem opozycja natarczywie żąda, aby książę Yamagata dotrzymał swojej obietnicy, niezwłocznie podając się do dymisji.

Opozycja przepowiada że w końcu lipca gabinet Hara nie patrząc na żadne wysiłki zmuszony będzie z ustąpić.

„Sejukaicy” i grupy podtrzymujące gabinet Hara rozumiejąc doskonale, że gabinet ten nie może egzystować dalej w obecnym swoim składzie, do niedawna jeszcze mówili o wielkich zmianach, które to niby mają nastąpić w krótkim czasie w składzie gabinetu, mając na celu temi pogłoskami choć od części udobruchać opinie publiczną. Nawet były czynione próby dojścia do porozumienia z opozycją, na podstawie czasowego zachowania stanowisk Hary i księcia Yamagaty aż do czasu powrotu następcy Tronu. Na taką propozycję z początku opozycja o mało co się nie zgodziła, lecz wkrótce zrozumiała że ze strony „Sejukajców” była to poprostu pułapka, a to z następujących powodów: stało się wiadomem że Następcę Tronu może wró-

ció dopiero w drugiej połowie września.

W ten sposób zmiana gabinetu mogłaby nastąpić nie wcześniej jak w październiku, gdy tymczasem na pierwszego września składa się do parlamentu zestawienie budżetowe, co znów uniemożliwia przeprowadzenie gruntownych zmian w gabinecie aż do marca roku przyszłego.

Opozycja zrozumiała tedy że jej przeciwnicy szykują na nich pułapkę i zerwała rokowanie.

Do chwili podania się do dymisji ministra wojny Tanaka tutejsi politycy wypowiadali takie zdanie: jeżeli Hara będzie czuł że jego opozycja jest mocna to dokładnie zreformuje gabinet i utrzyma się przy władzy, jeżeli zaś nie, to wszystkie zmiany w gabinecie ograniczą się tylko do dymisji generała Tanaka, oficjalnie udającego się na stały stan z powodu, wskutek jakoby słabego zdrowia, a w rzeczywistości na skutek przyjęcia winy na siebie za wypadki nikołajowskie, i gabinet w krótkim czasie będzie musiał ustąpić.

Staly stan spoczynku generała Tanaki nie wyzwie decydujących zmian w polityce gabinetu Hara, ponieważ obecny minister wojny generał Yamaguchi pochodzi z tego samego klanu co i generał Tanaka i był przez tego ostatniego protegowany. (Japońscy posłowie w Paryżu i Warszawie są przyjaciółmi generała Tanaka i pochodzą również z tego co i on klanu).

W ten sposób faktycznym kierownikiem ministerstwa wojny pozostanie nadal generał Tanaka.

POLITYKA JAPONJI W STOSUNKU DO ROSJAN NA DALEKIM WSCHODZIE.

Rm W chwili obecnej Japonja jest w stosunkach z rządem czycyńskim Republiki Dalekiego Wschodu, z stamanem Siemionowym i z Władywostockim rządem Merkułowa.

Dowody: 21-go czerwca powtórnie wyjechał do Czyty szef japońskiej misji Sztabu Generalnego major Mike. Jednocześnie konsulem japońskim w Czycie został mianowany pan Ogata, dotychczasowy wice-konsul w Czycie (do czasu ewakuacji w zeszłym roku przez japończyków Zabajkalja)

Dalej na stacji Mandzurja utworzono vice-konsulat na czele którego postawiono pana Sasaki (pełniacego też te obowiązki jak wyżej).

Utrzymywanie w Błagowieszczeńsku wojskowej misji na czele z majorem Jugami i wojskowa misja w Chabraowsku na czele z majorem Chiguci.

Następnie prowadzenie pertraktacji z rządem czycińskim o uzyskanie rozmaitych koncesji.

← Głównym celem dla którego podtrzymuje rząd japoński stosunki z Republiką Dalekiego Wschodu jest chęć uzyskania jaknajdogodniejszych koncesji
Juz obecnie cały połow ryby na Amurze jest w rekach japończyków → przynosi to Japonji dziesiątki milionów jen dochodu. Prócz jednak ryby na Dalekim Wschodzie jest jeszcze złoto, węgiel, drzewo.

Co do Siemionowa to niepatrzac na to że oficjalnie japończycy kategorycznie się go wypierają, i mówią że żadnej pomocy mu nie udzielają, i nie udziela, jednak w rzeczywistości tak nie jest i bez zezwolenia i zgody japończyków Siemionow ani jednego kroku nie robi. ← Uskutecznił kilka dni temu wylądowanie Siemionowa we Władywostoku, wbrew woli rządu Merkułowa, wykonane było przy pomocy japońskich oficerów → Siemionow jest bowiem igraszka w reku japończyków, jest ich politycznym atutem, który oni wykorzystują, i w stosunku do rządu czycińskiego, i do rządu władywostockiego, azoby jak jeden, tak i drugi utrzymywać w posłuszeństwie.

Jezli pertraktacje z rządem czycińskim dadza pożądane rezultaty, to straszak (Siemionow) zawsze może być wycofany i znowu posadzony w best.

← Władywostocki rząd Merkułowa i nieposłuszni kapelowcy, jawnie oświadczający się po stronie Ameryki, przez co nie mogą, być sympatycznie widziani prze japończyków, tutaj przeto Siemionow wysuwany jest jako przeciwwaga.

Istnieje przypuszczenie, że do upadku Władywostockiego rządu bolszewickiego Antonowa, głównie przyczyniła się Japonja, mając na celu wywarcie odnośnego wrażenia i na Czycie i na Moskwie.

Byłoby błędem sądzić, że opinja ogółu w Japonji wogóle, a rządu w szcze-

gólności jest jednoznaczna pod względem polityki w stosunku do Rosji Dalekiego Wschodu.

W obecnym momencie skryształizowały się pod tym względem w łonie samego rządu trzy kierunki, a mianowicie: jeden kierunek, który podtrzymuje minister spraw zewnętrznych Uciida i minister finansów wypowiedzi się za ewakuacja wojsk japońskich z ros. Dalekiego Wschodu.

Na czele drugiego kierunku, zupełnie przeciwnego, stoi Sztab Generalny. Kierunek ten nader agresywny i wojowniczy. Hasłem jego aktywna walka z bolszewizmem. Za czasów bolszewickich rządów Antonowa we Władywostoku, bolszewicy palcem nie mogli ruszyć „białego”. Rozstrzelanie czy nawet aresztowanie siemionowa, czy to kapelowa, pociągało za sobą natychmiastowa krew, rozprawą ze strony wojska japońskiego.

W końcu trzeci kierunek, któremu sympatyzuje, jak mówi sam premier Hara, jest za utrzymaniem obecnego stanu rzeczy t.j. za okupacją faktyczną południa prowincji Nadmorskiej.

Zapoczątkowane zdarzenia w prowincji Nadmorskiej przy każdej z powyższych kombinacji będą dla Japonji korzystne.

Jeżeliby bowiem Japonja w rzeczywistości zdecydowała się na wycofanie swoich wojsk z Nadmorskiej Prowincji, zmuszona byłaby zabezpieczyć pokojowo nastrojone sąsiedztwo. Z tego punktu widzenia obecność we Władywostoku władzy nie bolszewickiej, której zadaniem byłoby jedynie urządzenie spraw rosyjskich, byłoby dla Japonji daleko korzystniejsze niż utrzymanie władzy przedstawicieli rządu czycińskiego, zawsze mających w kieszeni wybuchowy materiał czerwonej propagandy.

Przy zwycięstwie poglądu Sztabu Jeneralnego Władywostocki przewrót dla Japonji byłby również korzystnym, bo znalazłaby ona pomoc w rosyjskim obozie anty-bolszewickim, a powtórne wystąpienie Japonji moralnie byłoby usprawiedliwione.

I przy zwycięstwie kierunku centrowego pomiędzy wymienionemi trzema, przew

rót władcywostocki przyniósł by korzyści nietylko dla narodowej sprawy rosyjskiej, ale i dla Japonji, ponieważ stworzyłby się warunki spokojnej pracy pokojowej. Ustalałyby nieskończone rozmowy o interwencji. W końcu interesy obydwu narodów mogłyby być uregulowane umową.

Wrogowie Japonji twierdzą, że ona w stosunku do Rosji żywi agresywne zamiary i dla osiągnięcia takowych zamiarów Rosję na Dalekim Wschodzie tak Biała, jak i Czerwona.

Dalszy jednak bieg wypadków wykaze że prawdą to nie jest. Rozpuszczanie zaś po świecie podobnych pogłosek jest wierutnym kłamstwem wrogów tego Państwa i wierzyć powyższemu twierdzeniom stanowczo nie można.

Gdyby bowiem na miejscu Japonji znalazło się inne państwo Rosja napewno ucierpiałaby daleko więcej, jak obecnie.

Jako przykład mogą przetozyć stosunkowo krótki pobyt korpusu czechosłowackiego na Syberji. Rosjanie Dalekiego Wschodu z oburzeniem opowiadają o rabunku Czechów, zastosowanym przez nich na Syberji.

Tymczasem przedstawiciele Sztabu Generalnego mówią, że wojska japońskie z Dalekiego Wschodu wyciągnąć nie zamierzają, a i do żadnych zbrojnych konfliktów nie dopuszczają.

Jeden z wyższych generałów japońskich zapytany przed wystąpieniem Siemionowa, czy Japonja zamierza podtrzymać białych zbrojnie, odpowiedział przecząco. Przytocze dosłownie jego zdanie: „Deficyt w naszym budżecie w tym roku wynosi 350 milionów jen. Przy takim stanie naszych finansów żaden minister wojny nie odważy się prosić pieniędzy na niepewne przedsięwzięcia wojskowe i żaden rząd na ten cel pieniędzy nam nie da.

Inaczej sprawa przedstawiałaby się, gdyby szala zwycięstwa widocznie przechyliła się na stronę białych.

Wypowiedziane przypuszczenia w sprawozdaniu moim Nr/4 o tem że Japonja zajmie Sychalin i Nikołajewsk sprawdziły się. Z chwili otwarcia nawigacji oba wyżej wskazane punkty zostały przez wojska japońskie zajęte.

SILEY ZBROJNE JAPONJI NA DALEKIM WSCHODZIE.

Na południu Prowincji Nadmorskiej dwie dywizje: II-sta i 9-ta.
Sztab dywizji II-ej w Nikolsku Uss, 9-ej we Władywostoku.
Na Sachalinie brygada 2-ej dywizji.
W Korei dwie dywizje: 19-ta i 20-ta. W Manzdzurji jedna dywizja: 15-ta.
Sztab w Lao-Janie.

W Y S P A „ Y A P . ”

Gazety japońskie i amerykańskie nadal drukują całe szpalty w kwestji wyspy Yap.

Malutka wysepka, mająca 10 wiorst długości i 8 szerokości, uważana jest za największą, z zachodnich wysp karolińskich.

Jak wiadomo w końcu XIX wieku hiszpanie sprzedali wyspy karolińskie Niemcom.

Stosownie zaś do traktatu wersalskiego wyspy Karolińskie, jako położone na północ od równika oddane zostały pod protektorat Japonji.

Wyspa ta jest nerwem oceanu Spokojnego ze względu na to że przez tą wyspę przechodzi kilka kabli.

Jedna linja podwodnego telegrafu przechodzi z San-Francisko do Melado (na wyspie Celebes) łącząc Amerykę z Azją.

Drugi kabel idzie z Szanhaiu do ziemi cesarza Wilhelma (Nowa Gwinea) łącząc Chiny z Australją.

Trzecia linja łączy Japonję z Australją.

Państwo w rekach którego znajduje się wyspa Yap w każdej chwili wiece może przerwać połączenie między trzema kontynentami.

Anglja w tym sporze zainteresowana nie jest, ponieważ jeszcze do wojny wszechświatowej połączyła wszystkie swoje kolonje własnym kablem. Roboty te Anglja ukończyła już w czasie wojny.

II.

Z powyższego widać jak wielkie znaczenie posiada wyspa Yap i dla
Ameryki i dla Japonji.

Aleksandrowicz
podporucznik
P. d. W. Gen.

Za zgodności
Aleksandrowicz
podp.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

142